

ένα ταξίδι με jazz επιστροφή...

γράφει ο Φώντας Τρούσιος

STUDIO DAN

Γερμανία Αυστρία Ιταλία Ισπανία Νορβηγία Σουηδία

Με αφορμή το 9ο Euro-Jazz Festival στο Γκάζι, ρίχνουμε μία σύντομη ματιά σε ευρωπαϊκές jazz κυκλοφορίες που έφθασαν στα χέρια μας τον τελευταίο καιρό· κάποιες, λίγες, από τις εκατοντάδες δηλαδή, οι οποίες δεν μπορεί παρά να φανερώνουν το... αυτονόητο. Μαζί με το πολύ και το καλό.

α. Super dupe

Οποία σοφία! Στη Γερμανία συντελείται τζαζ-πανικός. Λογικό δεν είναι: Με τέτοια παράδοση (ευρύτερη μουσική, αλλά και τζαζ, με τέτοιο δυναμικό και κυρίως με την γεωγραφική ένωση να βρίσκεται στο κέντρο της Ευρώπης, «δύο βήματα» από τα μεγαλύτερα jazz γεγονότα του καιρού μας, δεν μπορεί παρά – όλα τούτα – να τρώουν, φιλέ Γερμανό, την απρόσκοπτη δημιουργία σου. Η εταιρία Nemu, πρώτος ύπαρξής του βιολωτή Albrecht Mauger, μάς έχει απασχολήσει και στο παρελθόν. Ο λόγος για ένα «προχωρημένο» label, το οποίο οι αιώνες παραδίδει το όγδοο διακάκι του. Πρόκειται για το παρθενικό του **Trio Hot**, υπό τον τίτλο "Jink" (2008) – Theo Jorgensmann κλαρινέτο, Albrecht Mauger βιολί, φωνή, Peter Jacquemyn κόντραμπάσο, φωνή – ένα σχήμα που λόγω (και) ονόματός, μάς συνάδει αυταμάτως με την swing era – τότε θλιωδί, όταν κλαρινέτο και βιολί «βρίγαναν μπροστά» στις ορχήστρες του Benny Goodman, του Artie Shaw και τόσων άλλων, κερδίζοντας τις εντυπώσεις. Είναι έτσι ακριβώς. Στην περίπτωση του Trio Hot θ' αναπαύοματε «όχι και τόσο», καθότι, εδώ, η ελεύθερη αυτοσχεδιαστική λογική «καταρρέει» τις προσπελάει των Γερμανών για ένα set με... χορευτικό περιεχόμενο. Σκεφθείτε πως ακόμη και το μακρόνηλο (14:18) "Round midnight" «δρα-δεινεί» 11 ολόκληρα λεπτά σε improν σταθμάδες, πριν κλα-ρίνο και βιολί «πάσουν» τις φωνητικές» του νότες. Γενικώς, η φαντασία περιορίζεται σε τούτο το καλοσχεδιασμένο άλμπουμ, δείχνοντας πως έργα τύπου "Jink" (η αισθητική των οποίων αποσαφηνίστηκε στο πρώτο μισό των skittles), εξακολουθεί να απασχολούν.

Μοιάζει με όνομα – **Annie Bolden** – και ίσως είναι ("Annie" είναι, επίσης, το χαϊδευτικό του Schwarzenegger και "Bolden" το επίσημο του θρύλου κορβιτιάστα της Νέας Ορλεάνης). Στην πραγματικότητα όμως είναι γκρουπ. Πρόκειται για το τρίο των Stephan Meinberg τρομπέτα, φωνηγέλιον, φωνώνιο, πλε-κτρονικά, Ralph Beer κίθαρας, Christian Thome κωνάρας, κλωροφάει – τώρα από τη Meta Records, μία «μυστήρια» γερμανική εταιρία, ιδιοκτησία του κόντρα-τενόρου Johannes Reichert και του σαξοφονίστα Ralf Altrietz. Οι Annie Bolden ανήκουν στο ανατιέ jazz δυναμικό της επικράτειας – η οποία έχει και ένα ισχυρό «προχωρημένο» κλασικό κομμάτι (τελευταία της κυκλοφορία μιανέα εκδοχή των complete works για πιάνο του Luigi Dallapiccola) – περιπλέκοντας abstract ηλεκτρο-νική με free rock και jazz λογικές. Ο ήχος τους θα μπορούσε να θεωρηθεί αρκετά «γαλλικός», φέρνοντας μας στη μνήμη «ανάλογες» εκδόσεις της εταιρίας Futura στα seventies, ή της Melange Mouille de Saline νεωγείθιες. Ιδίως τα μεγαλύ-τερα σε διάρκεια κομμάτια, όπως τα 9λεπτα "Upper class" και "Ballade für X", είναι πλήρως χαρακτηριστικά της αυτοσχεδιαστικής δύναμης με Annie Bolden και, κυρίως, του τρόπου να διακερίζονται «αναφορές», παίζοντας με τις εντάσεις και τις τωπίματες, προτεινόντας κάτι δικό τους. Καίτοι επίσημο CD μάς έρχεται από τη Γερμανία, από τη βερολινέζικη Kompe. Πρω-ταγωνιστές σ' αυτό ένες κθερίτατος που μάς έχει απασχολήσει κι άλλες φορές στο παρελθόν, ο Bruce Eisenbell (όδες την αναφορά μας στην ESP-Disk, στο τέλος 197, σελ. 29, την παράφραση του τους Totem). Αν και το CD, όπως προείπαμε, είναι γερμανικό, σ' εμείς έφθασε από το Greensboro της North Carolina, γιατί εκεί είναι ο έδρα του keyboard player Dave Fox, ο οποίος με το (The) **Dave Fox Group** υπογρά-φει το "Home Again, featuring Bruce Eisenbell". Βασικά, εδώ έχουμε ένα ελεύθε-ρο-ηλεκτρικό κουαρτέτο – Pat Lawrence μπάσο, Jon Marc Ryan Dale ντραμς, Bruce Eisenbell κίθαρας, Dave Fox πλάκαρα – το οποίο δημιουργεί Εξωερμανικά improν-τοπία, στηριγμένα στο κεραιτικό παίξιμο της ηλεκτρικής (σπαρέ κι αναφορές στους «καρχαλιού» Frapp, Fifth και Kaiser) και στην σκούλα συνδυασία του fender rhodes, το clarinet, το Hammond B3 και του grand piano της Yamaha. Και οι επτά συνθέσεις (μίσες και μεγάλης διάρκειας) είναι ολοφάνερα πως αναπίσσο-

νται στο σύνολο, με τους μουσικούς να βρίσκονται σε «παροξυσμική κρίση», είτε τα «πίσους» ("Of all the tapas bars in the world..."), είτε αναμολών σε χαμλιές, αλλά υποδονώδεις θορυβοποιές, εντάσεις ("The well-prepared suitcase"). Κύρι-φαιες στιγμές του άλμπουμ, που συμπυκνώνουν συγκρούσεις του «πυλόν» του Dave Fox Group, αποτελούν το 14λεπτο "An encounter with a street troll" – εκεί όπου το παίξιμο του Eisenbell είναι... Cecil Taylor και τα keyboard του Fox, που «κόβουν» τον μόνη και υπονεύλιος, παράγουν ένα αγνώριστο fusion –, αλλά και το 11λεπτο κλασικιστικό "Home again, for now", με τον Eisenbell να παροξύνει οπιθθονα κίθα-ριστική progressive soul. Δυνατό κομμάτι. Σπουδαίος δίσκος.

β. Faast

Μετά την ελληνική παρέκκλιση με το trio Grix (Φωφιώδης, Ανωτέρας, Δημητρί-δοσης), για το οποίο γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος, η αυστριακή jazzwerkstatt, επιστρέφει στα δικά της πόδια με την **Studio Dan**, μία σύγκρουση 17μελή big μπάντα, η οποία συνδυάζει «κλασικά τζαζικά», «κλασικά-κλασικά» και σύγχρονα, αναη, ηλεκτρονικά στοιχεία. Ίδια σε ένα, κατά κάποιον τρόπο, από αυτήν την ομάδα, το πλι-ρές άλμπουμ τις οποίες υπό τον τίτλο "Creatures", το ανα-μένο με... απ' ώρα σε ώρα. Έκουμε όμως, ως πρόφραση, το CD-single "Mi Song #2" (διάρκεια 24:18), το οποίο μάς εισάγει στον ηχητικό κόσμο της Studio Dan, ένα «τζαζκό» hip-hop υβρίδιο, με έντονη την παρουσία του ηλεκτρονι-κού στοιχείου (Leo Riegler). Ακόμη και ο... απρόσθετος ακροατής εύκολα θα διαπιστώσει τη «ζαπική» αυείδωση της ομάδας (ο διεύθυντής Daniel Riegler είναι σγουρο που έχει σκύψει στην ύστερη παραγωγή του «θείου»), η οποία εμφανίζεται όχι μόνο στις «γραμμές» των πιανιστών και στο απειλούμενο fusion, αλλά ακόμη και σ' αυτό ακριβώς το σπυλάκι της Studio Dan. Πως λέμε "Studio Tan"; Μάλωτα, αν δει κανείς τη σύνθεση της μπάντας στο περιλάλητο «ζαπικό» έργο, θα διαπιστώσει οικ άλλες ομοιότητες με αυτήν των Αυστριακών, οι οποίοι, προσέτι, δεν υπολείπο-νται σε κομμόρ (υπολείπονται δηλαδή, αλλά ο τρόπος του λέγουν...) και σε γενικότερες «παραδοξότητες», τις οποίες επιπεινούν τα ακαυτότητα remixes. Το ότι αναμένονται με πολλαπλάσιο ενδιαφέρον το "Creatures" δεν χρειάζεται να το πούμε...

Η **Nouvelle Cuisine** είναι μία σφιζουσα από δύναμη 19με-λής αυστριακή, ηλεκτρική big μπάντα. Συγκροτήνεται στα πόδια και τα σούταρ από 20ετίες, έχοντας παροφραήσει από το περίεργα που την χαρακτηρίζουν είναι πως έχει δύο band leaders, τον περ-κασιώστα Christian Muhlbacher και τον πιανίστα Christoph Cech (ο ίδιο είναι υπεύθυνος για τις εννοχρήσεις και για το σύνολο σκεδόν του συνθετικού υλι-κού). Ένα άλλο περίεργο είναι πως διαθέτει Εξωερμανό ηλεκτρονική section, το οποίο διακελίρεται ο Charly Petermitchl. Διαθέτει, φυσικά, και... rock section (ηλεκτρική κίθαρα, μπάσο, ντραμς), ενώ δεν θα πρέπει να παραληφθούν οι σφαορές, μισο-γραμμές τις, τις οποίες ενίοτε κρατούν, πλιν του μπάσου, ένα μικρό τρομπόνι και μια τούμπια. Η «ζαπική» αίσθηση για τη διεύθυνση και την ενόχληση είναι σαφώς θα λέγαμε, τουλάχιστον στα βήμα του ότι η Nouvelle Cuisine «ατέταται» σε βες αποστάσεις από την jazz, το rock και τη «καρχαρινή κλασική». Οι συνθέσεις διαθέτουν πλείστα όσα «ημιρολόν» στοιχεία, με τους αδιητήρατους τούκους των πιανιστών (6 ασφούρα, 4 τρομπέτες...) να συναντούν προς ένα υπερ-δυναμικό άκουσμα. Το καταπληκτικό funk "Nouvelle suite" είναι, απλά, ενδεικτικό του τρόπου «καρχαρινό» ενός σύγχρονου σκίματος, που θέλει να αντιμετωπίζει το ύψος υπό τις καλύτερες προϋποθέσεις.

DAVE FOX

το κουαρτέτο της TIME ASMUNDSEN

ΤΟΡΒΕΡΝ ΒΑΛΔΟΡΦ

Σ. ΜΟΥΛΕΒΑΧΕΡ-Ε. ΓΕΧΙ (ΣΕ-ΣΟΥΒΕΛΕΣ ΟΥΣΙΝΙΟΙ)

γ. After machines

Η τακτική μας επιλογή με την ιταλική Amiranì Records συνεχίζεται με το άλμπουμ τής **Esther Lamneck** και του **Eugenio Sama** "Intentions, an improvised cycle", ένα άλμπουμ στο οποίο έχει βάλει το χέρι του, για όλαν μία φορά, ο βέλγος John Rotliers (δες τεύχος 191, σελ.33). Η Lamneck στο κλάρο και το οργάνο πνευστό tarogato και ο Sama (έννοιασμένες κινήρες παρμένες με κάτι σαν πένα) δεν είναι βέη παρμένες στο χώρο. Συνεργάζονται από 15ετίας, ενώ έχουν ακόμη μεγαλύτερη διαδρομή στο χρόνο ως συμπετέκοντες, σε avant-improv projects. Το "Intentions", που αποτελείται από 30 θέματα μικρής διάρκειας (όλο το άλμπουμ ολοκληρώνεται σε 57 λεπτά), είναι ένα έργο που χωρίζεται θα λέγαμε σε 5 μέρη, με ενδιάμεσους συνδυασμούς tarogato-κλάρο και κλάρο-κλάρο. Αυτό που φαίνεται να έχει ο έδα εδώ είναι, κυρίως, οι εφορμασμένες τεχνικές επικοινωνίας των δύο μουσικών προς την κατεύθυνση «κοιτόδηση», διαφορετικών ατμοσφαιρών (από απλό-ρομαντικές έως επικίνδυνες-χαστικές). Τα πνευστά, πιο συχνά, έχουν ένα ρόλο περισσότερο «πρώτου», με την κέθρα να θρά σε «πίσω πλάνο», υπογράφοντας με τα «ισφερά», «στόμα» και σφισμακά παροχημάτ τής («φρι και τρώφου» στο #17) το... αντι-δημοφιλές του ακροατή. Η ονομασία του συγκροτήματος **EA Silence** (δηλαδή Electroacoustic Silence) ορίζει ένα πρώτο περιβάλλον, το οποίο αρχίζενα παίρει οκτίμα (το περιβάλλον) όμα τη αναφορά των μουσικών. Luca Cartolari live electronics, ηλεκτρικό μπάσο, Miria Cosattini τρομπέτα, φλουγκέλαρον, Alessio Pisani μπάσορον. Παράξενος, σπουδαότες συνδυασμός κέφρ-συνόπτες, συγκλίνοντας προς ένα μπόρμα «τζάζ-συγχρονος κλασικής», οργάνου, απ' αυτούς που επώδωκε θα λέγαμε η Amiranì Records και καταγράφει στις 16, έως ώρας, κυκλοφορές της. Με τα πνευστά να εκτέμονται σε «φοματι-κέφρ» συνόπτες, ανακαλιόντας τα παραρκικά συστατικά του (τα εκθέματα των Bechet και Στραβίνσκου φέρ' επείν), και με το μπάσο και τα live electronics να ορίζουν ουσιαστικά τις πλατφόρμες επί των οποίων θα παρελάσει το «δράμα», οι τρεις ιταλοί αυτοσχεδιαστές καθορίζουν με το "Como di Ombra e Luce"

ένα πιο-αισθητικό όδιο. Συντείνει, υποθέτουμε, η παροχρήση του έργου εντός της Antica Sinagoga της livrea (πρόλ κοντά στο Τορίνο), αλλά, κυρίως, η ισσοβαρία (και δικαιοσμένη) επικοινωνία ανάμεσα στην πολυφωνία και το θόρυβο.

Πέμε σε άλλο (ιταλικό) κεφάλαιο. Οι **Lukomolivi Kanarone** είναι ένα κουντέτο στο οποίο παίρνουν μέρος οι Firenzez Bodrato κοντραμπάσο, Andrea Bufla τενόρο, Antonio Stizzoli ντραμς, Marco Rigoletti τρομπέτα, φλουγκέλαρον και Giampiero Malifato τρομπόνι. Προσφάτως δε παρυσίασαν το άλμπουμ τους "LJKZ" (JMC Records), στο οποίο εμφανίζονται μία, δώκος όρια, κατόδυση (με το δικό τους τρόπο) σε ήφους και στυλ που σήμερα πρωταγωνιστούν: όχι μόνο

ΛΟΚΟΜΟΛΙΒΙ ΚΑΝΑΡΟΝΕ

στον jazz πεδίο, αλλά ασάμην και σ' εκείνο του αίθο ή του funk. Οι «φορμικές» των πνευστών δεν είναι μόνον κυρίαρες, είναι και καλώς επεξεργασμένες (ενόστε δε «μορικές», όπως π.χ. στο ενεργητικό "Greatest hits revisited"). Υπάρκουν, επίσης, θέματα στα οποία ναν διακρίνεται μία αίθο εμμονή, όχι όμως με τα κλασικά afrobeat χαρακτηριστικά, όσο κυρίως με εκείνα που ανέπτυξαν στην Αμερική πρωτοκλάστες όπως ο Randy Weston φέρ' επείν. Το πλαίσιο δηλαδή είναι απολύτως «τζαζικό», με τις μελωδίες να παραρσσονται σε πρώτο πλάνο, «πίσω» από τα διαρκτικά, αλλά σιβαρά ρυθμικά patterns. Διακρίνεται επίσης μία απόπειρα «ποδοόησης» του βόθους funky «μπασορνάμ», με την ταυτόχρονη μετατόπιση του προς τα κλασικά hard bop ήθη ("B funk, G funk, U funk!"). Αλλά, και πάλι, όταν το ηχητικό section είναι προβεβλημένο, όπως στο «Κεπτο "Davey", είναι τα μπειστά groovy blues soli εκείνα που δύνουν «προσωπικότητα» στο κομμάτι. Γενικώς, το "LJKZ" είναι ένα άλμπουμ που κατορθώνει να συνδύσσει «κλασικά μαθήματα» και «αόγκρονο πνεύμα», δίνως να μετέρκεται «ευκόλες». Προσόν.

ε. RADIUS

Η **Time Asmundsen** είναι μία αναγνωρισμένη νορβηγική κοντραμπασίστα. Αν και, κατά καιρούς, έχουμε αναφερθεί σε διάφορες δουλειές της, εντούτοις, πάντα, ένα νέο της CD αλλάζει το «ποτό», στο οποίο, κάθε φορά, επλέκει να πούμε. Στο "Madison" (Hazel jazz, 2008) η Asmundsen ηγείται, αν μπορούμε να πούμε, ενός συνθητικού κομμάτετο. Δύο κοντραμπασίσες – η ίδια και ο πολυτίτροπος Richard Davis (εγγραφές με Sarah Vaughan, Eric Dolphy, Frank Sinatra, Barbara Streisand, Miles Davis, Thad Jones, Mel Lewis Band, Dexter Gordon, Ahmad Jamal...) – ένας μερ Robert Shy. Το περιερόριο, κατά βάση πρωταύτο (ακούγονται και οι εκδοχές των "Strange vibes" του Horace Silver και "Meditations" του John Coltrane) προσφέρεται για την παραγωγή ποικίλων τζαζ, διαθέσεων, άλλοτε κοντά στο κλασικό avant σκινικό της, ESP ("Open window") και άλλοτε πλάσιον μιας ECM-αισθητικής ("Lumming"), το δύο κοντραμπάσο «καλύπτου» κάθε δυνατό μετάβη

ΑΡΝΙΕ ΒΟΛΔΕΝ

ΑΡΝΙΕ ΒΟΛΔΕΝ

Εμφάνη 1. Nemu Records, Siebengebirgsallee 12, 50939 Köln, Germany, www.nemu-records.com **2.** Meta Records, Johannes Reichert & Ralf Altriet, Kalthausenstrasse 7, D-90762 Furth, Germany, www.metarecords.de, www.arniebalden.com **3.** Komex Records, Mausebacher Steig 35A, D-13437 Berlin, Germany, www.komex-records.de **4.** Dave Fox, 4523 Pleasant Garden Road, Greensboro, North Carolina 27406, USA, www.davefoxrecords.com **5.** Christian Multibacher, Goldlegg, 40140, Austria, www.jazzmeisterrecords.com, www.riegler.mur.at **6.** Christian Multibacher, Goldlegg, 33716, A-1040 Wien, Austria, www.christianmultibacher.com **7.** Amiranì records, 69, v.le Bigny, I-27100 Pavia, Italy, www.amiranirecords.com **8.** Firenzez Bodrato, str. Canarone No 14, 10023 Chieri (TO), Italy, www.lokomotivkanarone.net **9.** Free Code Jazz Records, Avd. Gambaldas 52, San Miguel de Petro, Vilanova de Arousa, 36620 Pontevedra, Spain, www.freecodejazzrecords.com **10.** Hazel Jazz Records, Tersevangen, 466, 1363 Hovik, Norway, www.hazeljazz.com **11.** JMC Records, P.O. Box 60032, SE 216 10 Limhamn, Sweden **12.** Brainwave & Kazz, 248 South Great Road, Lincoln, MA 01773, USA, am@brainwavepr.com